

SADNESS AND FATIGUE OF YOUNG TALENTS

Sonya Aleksandrova, Ph.D

University of Plovdiv Paisii Hilendarski, Faculty of Philology, Bulgaria
sonyakrasi@gmail.com

Abstract: The current text proposes the hypotheses of thematic and stylistic similarity between the early novel works of Francois Sagan “Hello Sadness”, “A Certain Smile”, “La Chamade” and the stories and impressions of Petya Dubarova “Jealousy”, “Fatigue”, “Before the summer”. Propinquity is examined in relation to the young female characters and the taken out through them topics of sadness and fatigue in the indicated works. The emphasis is on the possible reasons of comparing the heroines, amongst which are youth, intensive present, emotional perception of the surrounding world and rejection of the youth cultural pattern which is quite different between the one in the middle of the XX century in France and the second half of XX century in Bulgaria. The research underlines the specific similarity in literature reception of both authors considering their position of child-creators and ambiguous reception of their works and personality. Thus constructed the text claims an examination and outlines the plan for the future work. It only marks the resemblances and differences between the both authors with indisputable talent and early debut on the literature scene. Is it possible that between scientific incomparable till now authors to exist a tangential point and if the art can succumb to some comparative adequate scientific classification? The answer to this question is not only a point of view, but it is a matter of confidence, that Bulgarian literature of XX century can be compared in some way with French literature of XX century and that there is some synchrony and analogy.

Keywords: sadness, fatigue, emotion, present, youth.

ЗА ТЪГАТА И УМОРАТА НА МЛАДИТЕ ТАЛАНТИ

гл. ас. д-р Соня Александрова-Колева

ПУ „Паисий Хилендарски”, Филологически факултет, България
sonyakrasi@gmail.com

Резюме: Настоящият текст предлага хипотезата за тематично и стилистично сходство между ранните прозаически творби на Франсоаз Саган като „Добър ден, тъга“, „Усмивка почти“, „Шамада“ и разказите и импресиите на Петя Дубарова „Ревност“, Умората“, „Преди лятото“. Близостта се изследва по отношение на младите женски персонажи и изведените посредством тях теми за тъгата и за умората в посочените произведения. Набляга се на възможните причини за оприличаване на героините, сред които са ранната младост, интензивното настояще, емоционалното възприемане на света и отхвърлянето на културния шаблон за младостта, който е доста различен във Франция от средата на XX век и в България от втората половина на XX век. Изследването подчертава и специфичното подобие в литературната рецепция на двете авторки, отчитайки позицията им на дете творец и амбивалентния прием на творбите и на личностите им. Така конструиран текстът дава заявка за изследване, начертава плана за бъдещата работа. Само набелязва сходствата и различията между две авторки с неоспорим талант и ранен дебют на литературната сцена. Дали е възможно между несъпоставими до момента за науката творци да съществуват допирателни и изобщо дали изкуството се поддава на някаква сравнително адекватна научна класификация? Отговорът на този въпрос е не само продукт на гледна точка, а и на увереност, че българската литература на XX век може да бъде съизмерена в известно отношение с френската литература на XX век, че между тях има известна доза синхронност и аналогичност.

Ключови думи: Тъга, умора, емоция, настояще, младост.

1. УВОД

Настоящото съпоставително изследване предлага много проста и същевременно проблематична хипотеза за сходство между една българска и една френска авторка от литературата на XX век. При паралелен прочит на Петя Дубарова и Франсоаз Саган установяваме стилистична и тематична прилика, която към настоящия момент можем да обосновем на базата на твърде ранния дебют, сходното светоусещане на юношеството и

специфичната двойка позиция на творците между широката популярност и тихия протест. Двете писателки изграждат подобни женски образи – чувствителни, усещачи интензивно настоящето, умеещи да се радват на дребните детайли в ежедневието, като сътворяват сякаш набързо скицирани момичешките черти. Стилът им представя нахвърляни ситуации, заснети картини, шриховани развързки и всичко се завърта около любовта, природата и младостта.

Усещането за близост, за прилика, за съвместимост между две произведения, двама автори, две гледни точки първоначално е плод на вътрешна интуиция. Но подтикът, самата първопричина да се търси точно тази аналогия, това подобие, такова сходство трудно се рационализира. Затова текстът ще направи опит да постигне равновесие между предубедеността за налично сродство и реалните доказателства за него.

Става дума за сравнение на творци на пръв поглед без никаква връзка помежду си. Не можем да ги приближим поколенчески – Саган е родена през 1935 г. и дебютира на литературната сцена през 1954 г. с романа си „Добър ден, тъга”; Дубарова е родена през 1962 г., а първата ѝ стихосбирка „Аз и морето” се издава посмъртно през 1980 г. Саган пише основно проза и драматургия, Дубарова – поезия; Саган има богато и разнообразно творчество през плодотворната си писателска кариера, Дубарова си отива преждевременно, ненавършила пълнолетие. Саган е западноевропейски автор, който твори на френски език, Дубарова е източноевропейска поетеса, писала на български език.

Каква прилика остава? И двете са жени, и двете изгряват на литературното поприще в ранна възраст, и двете са признати за млади таланти, и двете разглеждат сходни теми, и двете заемат противоречива позиция в рецепцията на литературния процес, помежду им се намира и стилистично подобие. Необходимо е да направим и уговорката, че за да смекчим вероятността за необоснованост на изследването все пак ще се позоваваме на прозаически текстове от двете авторки.

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

Ако започнем най-напред с образа на младата жена (по-скоро девойка) в ранното творчество на Саган и го сравним с този на Дубарова в разказите и импресиите ѝ, ще забележим значителен брой прилики. Специфичното при изграждането на образа на Сесил от „Добър ден, тъга” е, че чрез него Саган въвежда във френската литература един нов тип герой – различен от общоприетия морал, скандализиращ с откровеността си, отдаден на настоящето. Въпреки че в неговата основа са залегнали характеристики от екзистенциализма, той е принципно различен като постановка. За пръв път това се отбелязва от френския критик Робер Кантерс, който пише за “Нувел литерер” – “Саган разчупва традиционната схема на образа на младежа и ни представя съвсем нова гледна точка, която, въпреки че е дръзка и понякога цинична, намира реално отражение в младежта от наши дни”²⁰¹. Това е младата жена дете, отказваща да се съобразява със социалните норми, чиято основна цел е да се наслади на света. За същата героиня самото понятие детство се различава от традиционната представа в западния свят. Като доказателство на това твърдение се явяват мислите на Люсил от романа “Шамада”: ”Четири явора на терасата, листата им открояващи се на ясното небе, шумът от ситния чакъл под лапите на кучето, вечното детство. Кой би могъл все още да придаде някакво очарование на това детство след жалбите на писатели, теориите на психоаналитици, внезапните излияния на всяко човешко същество, щом подхване темата “когато бях дете”. Тази несъмнена носталгия по една върховна и загубена безотговорност”²⁰².

Бъдещето на тази героиня е проблематично и се свързва с краткотраен и твърде мъгляв период от време, предначинан за херметично щастие към който тя няма особени амбиции. ”С цената на огърлицата си беще подсигурила два месеца, два месеца безделие, лукс и лъжа, два месеца щастие”²⁰³. Тя не гради блестящи перспективи, не мечтае за бляскава кариера или щастлив брак, тя сякаш нищо не иска от предстоящото. Единствените ѝ желания са свързани с насладата от настоящето, с интензивното изпитване на емоции в момента – без значение дали положителни или отрицателни, просто да бъдат изживяни изцяло, пълноценно. Този специфичен женски образ Саган разработва и експлоатира и в почти всички свои произведения, което привръща героините ѝ в посестрими с еднаква основа²⁰⁴. Ще отбележим само първите му шрихи, зададени

²⁰¹ Във връзка с отпечатването на романа “Добър ден, тъга”. Canters, R. *Nouvelles littéraires*, Paris, I. 5, (1954), (Преводът мой – С. А.).

²⁰² Саган, Фр. *Шамада*, С., Български писател, с. 6, (1992).

²⁰³ Пак там, с. 81.

²⁰⁴ Във втория роман на Саган “Усмивка почти” героинята Доминик се впуска в авантюра с чичото на своя приятел, отдавайки се на насладата от момента. За нея любовта и живота са неразривно свързани, тя се стреми да изживее настоящето без да се пита за бъдещето

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

от героинята Сесил в дебютния роман „Добър ден, тъга”. Сесил е недообразована тийнейджърка, завършила реномиран католически колеж, но провалила се на изпита за университета. Тя видимо не полага усилия да учи, напротив стреми се да се възползва максимално от лятната почивка на Лазурния бряг. Отдава се напълно на непознатите до момента усещания – да се влюби, да се забавлява с връстници на баща си, да се слива с околната природа. Тя изживява пълноценно всяко свое действие, чувство, желание²⁰⁵.

Всички централни персонажи от ранното творчество на Саган са млади, интелигентни, красиви, откровени, но неамбициозни и спокойни, поради което сякаш им липсва живец. Така конципирани изглеждат лишени от смислено бъдеще, незаинтересовани от това, което им предстои, живеещи единствено, но и пълноценно в настоящето²⁰⁶. Те са щастливи тук и сега, когато вкусват от емоциите на момента, когато опознават сладостта на всяко дребно усещане или изключителността на обикновените предмети, когато просто се наслаждават на гледката. Те не са типични красавици, а слабовати и дистанцирани същества с детински чар. Те са чувствителни създания, притежаващи една на пръв поглед маловажна, но рядкострещана характеристика – умеят да се радват.

В прозата на Дубарова можем да открием подобен образ или подобни образи, без да претендираме, че между отделните женски персонажи има сходство като при тези на Саган, породено от проследяване на еволюцията на един образ през различни периоди от живота. При българската авторка, напълно естествено за твърде ранното ѝ творчество, по-скоро се наблюдава един автобиографичен персонаж. Ваня от „Преди лятото” напълно пасва на очертавания модел: „Ваня никога не танцуваше на забавите. Просто стоеше настрана и гледаше. А и момчетата не я канеха. Не беше хубава. Носеше косата си винаги подрязана съвсем късо, високото ѝ слабо тяло беше леко изгърбено...”²⁰⁷ Различната визия²⁰⁸ не затруднява момичето да спечели най-желания кавалер Иво, към който са насочени всички женски аспирации. Той оценява именно индивидуалното очарование на героинята, бледия ѝ тайнствен вид, нетипичното ѝ поведение.

Освен неподчинения на модните тенденции външен вид на героините, които и Саган и Дубарова предлагат само скициран, без подробни портретни описания, между тях се наблюдава прилика и на равнище на интеситета на емоциите. Пример за това е разказът „Ревност”, в който за три страници героинята преминава от доволство към тревога до ревност, за да завърши с надсмешка над себе си – чувства, които изпитва изцяло макар и за кратко²⁰⁹. Точно горчивия привкус на финалното чувство доближава още веднъж френската и българската авторка „И сега, след толкова време, като си спомня за това, смях ме надува, но съжалявам за медальончето.”²¹⁰ казва героинята от „Ревност”. „*Quelque chose monte alors en moi que j'accueille par son nom, les yeux fermés: Bonjour Tristesse.*”²¹¹ казва Сесил от „Добър ден, тъга”. Ако усещането, белязало героините на Саган е названо тъга, то при Дубарова е смях. Противостоящите на пръв поглед чувства задават и различието между женските образи. Тези на Саган постепенно ще потънат в песимизъм, докато тези на Дубарова инстинктивно пазят оптимизма. Това принципно несъвпадане ще бъде обект на друго изследване. Тук само ще предположим, че разликата в идеологическия мироглед на авторките и възможността да разгърне творческите си способности, която само френската писателка има, допринасят за развитието на една нежна обсебваща тъга срещу детински ирационален оптимизъм²¹².

При все това се налага да споменем и зародиша на едно усещане у героинята на Дубарова в „Умората”. Тук е зададен многоаспектният образ на завладяващото чувство на умора, подобно на разгърнатата тъга на

или да се връща в миналото. Най-ярко проличава същността на този образ в “Шамада”, където героинята Люсил се отказва от любовта, от романтиката, от младостта и от детето си в името на настоящето. Проблематичният ѝ избор, изцяло в разрез със социалните норми и морал, се вписва в нейните разбирания за безрадостния реален свят.

²⁰⁵ „От зори бях във водата, хладка и прозрачна вода, в която се гмурках и изтощавах с безразборни движения, за да измия от себе си всички сенки, всички прахоляци на Париж. Излягах се на пясъка, гребвах от него в шепи, оставях го да изтече между пръстите ми – жълтеникава галювна струйка.” Саган, Фр. *Добър ден тъга*, С., Фама, с. 8, (1993).

²⁰⁶ Виж: Delassein, S. *Aimez-vous Sagan...*, P., Librairie Arthème Fayard, (2002).

²⁰⁷ Дубарова, П. *Най-синьото вълшебство*, С., Български писател, с. 278, (1988).

²⁰⁸ Невписваща се в модния канон на времето е и външността на съблазнителната циганка от „Ревността” – тъмни очи и кожа, едро чене, плътни устни. Отказ от общоприетия външен вид се наблюдава и в разказа „Грим и шипа фиби”.

²⁰⁹ Виж: Дубарова. *Най-синьото вълшебство*, С., Български писател, с. 248 – 251, (1988).

²¹⁰ Пак там, с. 251.

²¹¹ Sagan, Fr. *Bonjour tristesse*, P., Brodard & Taupin, p. 154, (2008).

²¹² Наблюденията над персонажите на Саган се простират върху цялостното ѝ творчество. Възможността да се проследи еволюцията на идеите и персонажите на Дубарова ни е априори отнета.

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

Сесил²¹³. Дубарова преживява първо „тъжна и плаха умора”, след това „мокра и грозна умора”, после „бяла умора” като и трите преживявания са отхвърлени от героинята на импресията. Приета е „най-силната [...] най-дръзката [...] най-бурната умора”, екстремна разновидност на чувството, разпозната като своя. Умората идва и си отива, усещането за нея е плашещо и същевременно утвърждаващо. „Най-нежната умора” завладява героинята, за да я отведе до неубедително жизнерадостен филантропски финал²¹⁴. Докато тъгата на Сесил ѝ предоставя възможност за помирение със себе си и продължаване на житейския път. И у двете героини чувството е нежно като постепенно ги завладява и завинаги белязва. И умората на Дубарова и тъгата на Саган са приети и изживявани напълно – в началото със страх, после с наслаждение.

Героините в прозата на Дубарова не навреждат никому освен понякога на себе си, те нямат време да го сторят. Основното различие между тях и персонажите на Саган е жизнерадостният привкус, който никога не губят. Той контрастира със стоическия цинизъм на френските им посестрими²¹⁵. Но различията обясняват индивидуалния почерк, който двете авторки притежават. Прилики има, има и несъвпадения.

Прави впечатление и специфичният стил на двете млади писателки²¹⁶. Ясни и стегнати, като че ли задъхани фрази, които се доближават до поетическия изказ. Прозаическите им текстове са кратки, макар че Саган пише романи, те рядко надвишават обем от 150 страници. Често творците характеризират усещанията на героините си по сходен начин – завладяваща нежна тъга/умора, внезапно преизпълване с щастие, смесица от плахост и дързост и т.н. На лице е и тематично подобие – мотивите за морето като част от насладата от природата, младостта и доминирането на любовния сюжет.

И не на последно място е редно да посочим съвпаденията между литературната рецепция на двете писателки. При Дубарова наблюдаваме, от една страна, прием и популяризиране на творчеството от социалистическия режим, от друга, тихата съпротива на поетесата срещу унифициращите правила, дълбокото преживяване на различността, която трябва да бъде скрита в училище и поощрявана в поезията. Авторката вече си е дала сметка за двуличието на системата, за необходимостта да следва изисквания, които постепенно ще погубят идентичността ѝ, за нуждата да крие своите думи или поне да ги преоблича в подходящи дрехи. Затова за творчеството ѝ ще битуват виждания като на една от най-запознатите с делото и биографията ѝ изследователки Елица Дубарова „Феноменалната проява на поетическа зрелост и майсторско перо в периода от 8 до 17 години (по принцип) е силно психологически въздействаща и респектираща за читателя на литературни текстове. В творчеството на Петя Дубарова съотношението между типичните за възрастта възможности и това, което ни се представя, с цялата му поетологическа стойност, е абсолютно неравномерно.²¹⁷“ успоредно с „явяващо се много модерна реакция, определена от съпротивата на младия талант срещу казионния /в случая принудителен/ образец за писане, подчинен на така наречения „социалистически реализъм“ в художествения дискурс²¹⁸“ Докато проф. Михаил Неделчев ще заяви за нея, че е чудо, което се ражда веднъж на 100 години. А на въпроса на журналистката Валерия Йонкова дали тя може да бъде пример за днешното младо поколение със стиховете си, или то твърде много се е отдалечило от нейните идеали, той ще отговори: “Петя Дубарова е гениално същество, тя не е такъв образ, за да бъде пример. Нейната гибел се дължи на конфликта между средното и уникалното, и свръхталантливото. Това е причината за нейната смърт. Просто нея я уби средата и посредствеността. Дубарова не може да бъде пример, защото е уникална.²¹⁹“ Неделчев сравнява Петя със световно известни поетеси като Ана Ахматова, Марина Цветаева, Емили Дикинсън и с българките Дора Габе и Елисавета Багряна.

Подобно е мнението и на друг изследовател и проникновен познавач на българската съвременна лирика доц. Владимир Янев „Петя Дубарова започва и завършва с естествени, с "еретично" естествени стихове. Разбира се, последните ѝ творби се отличават с по-сложна конструкция, със синтактични форми, които обхващат и

²¹³ “Sur ce sentiment inconnu dont l'ennui, la douceur m'obsèdent, j'hésite à apposer le nom, le beau nom grave de tristesse. C'est un sentiment si complet, si égoïste que j'en ai presque honte alors que la tristesse m'a toujours paru honorable.” Виж: Sagan. *Bonjour tristesse*, P., Brodard & Taupin, p. 11, (2008).

²¹⁴ Виж: Дубарова. *Най-синьото вълшебство*, С., Български писател, с. 227 – 228, (1988).

²¹⁵ Пржедвременният цинизъм на девойките на Саган става основание за част от критиките, отправени към ранните ѝ творби. На моменти той изглежда изкуствен и пресилен. Виж: Pauvert, Jean-Jaques. *Réponses. 1954 -1974*, P., Société nouvelle des éditions, (1974).

²¹⁶ Стилът е причината да привеждаме цитати от оригиналния текст на „Добър ден, тъга”.

²¹⁷ Дубарова, Е. Петя Дубарова – българският пристан зелен. Petya Dubadova, *Here I Am, In Perfect Leaf Today*, Б., Либра Скорп, p.163-165, (2011).

²¹⁸ Дубарова, Е. Образът на тайната. *Море*, бр. 3, Б., с. 49-50, (2009).

²¹⁹ Неделчев, М. <http://www.vsekiden.com/170030>, (10.04.2015).

разкриват многослойни съдържателни цялости. Има разлика например между детското "Пиленце любимо, топчица от злато" и онова, сякаш излязло от Яворовата "Нощ", стихотворение "Моят ад" на шестнадесетгодишната Петя Дубарова...²²⁰ Можем да заключим, че макар публикувана от режима в периодични издания лириката и прозата на бургаската поетеса се събира и издава в отделни книги след смъртта ѝ, по същото време, когато сред българската публика се разгаря култ към личността ѝ²²¹. Нейната литературна рецепция е двойка – приета от критиците, поетите и литераторите и оценена като майстор на словото по време на социалистическия режим както и превърната с символ на несъгласието и съпротивата от публиката след смъртта ѝ. Затова и едната гледна точка над Дубарова е феноменалната: „И ако се върнем към социокултурното измерение на времето, в което поетесата живее, може да се каже, че в кода на социалистическото възприемане цялото творчество на Петя Дубарова търси и намира своите основания в поетично пресъздадения бунт срещу затварянето на границите, бунт срещу системата по принцип (а не конкретно и само срещу социалистическата система). Творческият и житейският избор на Петя Дубарова имат онтологична определеност, доколкото цялостното ѝ присъствие е във вакуума на 60-те и 70-те години на изминалия век и именно на тази основа **феноменалното битие** на Петя Дубарова е предпоставено и доминиращо в читателската и критическата рецепция.“²²²

При приема на Саган се наблюдават подобни тенденции на превръщането на фигурата на авторката в легенда, паралелно с радушната рецепция на първия ѝ роман и висока оценка на творчеството ѝ. Все пак трябва да се отбележи, че поради ранната кончина на българската поетеса и поради малкото останали от нея творби идеите за тях и за личността ѝ изглеждат предварително обречени да обитават светът на хипотезите. Докато случаят на Саган е различен, тя оставя обемисто творчество за дългият си житейски път, заедно с множество лични интервюта и свидетелства за живота и дейността ѝ.

Творческият дебют на френската писателка обаче провокира голям интерес и Франсоа Мориак ще напише, че талантът на очарователното малко чудовище е неоспорим „[...] ce prix des Critiques décerné [...] à un charmant petit monstre de dix-huit ans [dont] le mérite littéraire éclate dès la première page et n'est pas discutable.“²²³ В съзвучие с тази оценка ще бъдат и становищата на Робер Кантерс, Флоранс Малро, Рене Коти, Елен Лазарев, Мишел Деон и др. С феноменалния успех на първия ѝ роман ще се отприщи и „феноменът Саган“, който ще предизвика и следната автоинтерпретация: „Il s'agit avant tout d'un phénomène sociologique. Le fait d'avoir écrit une histoire où le corps était perçu comme un élément naturel de notre société a, curieusement, fait scandale. Cela m'a beaucoup étonnée à l'époque, car mon intention n'était pas du tout perverse.“²²⁴

Младата авторка е учудена и определено не е целяла да митологизира романа или личността си. Фактът, че е избрала теми, които обществото намира за скандални, като сантиментален сюжет от частния живот на едрата буржоазия; стипчивата страна на любовта, лишена от романтика; липсата на политическа или социална ангажираност; отскубането от експлицитна философска визия, по-скоро я сродяват с литературата на Хусарите, отколкото да целят статуирането на личността ѝ като феномен.

При все това от „Добър ден, тъга“ нататък ще се говори за „феномена Саган“, творчеството и личността ѝ ще бъдат изравнявани, във всеки следващ роман ще се търси отзвук от реални лица и събития в живота ѝ, биографичният прочит ще доминира в критическата ѝ рецепция. Твърде младият талант, към фигурата на когото ще се издигне култ, ще бъде в центъра на всички обективи, ще се следи всяка негова стъпка, ще се излага на показ и най-дребният детайл от неговото ежедневие. Постепенно феноменът ще вземе връх над

²²⁰ Янев, Вл. *Петя Дубарова*, LiterNet, (26.01.2009). // http://litenet.bg/publish13/v_ianev/pogledi/p_dubarova.htm

²²¹ В нейния случай наблюдаваме срещан феномен в социалистическите страни, при който талантът е така явен и въздействащ, че идеологическата доктрина рискува повече, ако го потули или заклеми, отколкото, ако му даде гласност. При все това към Дубарова се подхожда по каналния ред като към редови начеващ поет – дава му се частичен достъп до националната детска и юношеска трибуна. Впоследствие тя печата и в регионалната преса, редом с признати поети. И ако младежите в България са познавали частично нейната лирика чрез периодиката, то след кончината ѝ публиката постепенно я превръща в мит. След като тя заспива завинаги популярността ѝ расте с всеки изминал ден, а нейният образ се изпълва с десидентски смисъл. На гроба ѝ започват тайно да отиват млади хора, да и пишат писъмца, да ѝ правят посвещения. Официалната власт никак не е доволна от този невероятен интерес, който събира и обединява все повече хора, при това с времето не само подрастващи, а от съвсем различни възрастови и професионални групи. Започват и спонтанни посещения в дома на семейство Дубарови, който още не е музей.

²²² Dubarova-Petkova. "Дубарова–феноменално и феноменологично битие." *Slavia-časopis pro slovanskou filologii* 85.1 (2016): 51.

²²³ Mauriac, Fr. *Le dernier prix, Figaro*, (1.06.1954).

²²⁴ Sagan, Fr. *Répliques*, P., Quai Voltaire, p. 26, (1992).

таланта според маститите критици и Саган ще бъде класифицирана сред авторите на световни бестселъри, което ще редуцира художествените достойнства на произведенията ѝ до предназначени за масова публика.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Идеята за настоящото съпоставително изследване се породи по-скоро на базата на литературоведско предчувствие отколкото вследствие на анализаторско усилие и именно поради специфичния си генезис тя изглежда проблематично доказуема и същевременно очевидна. Опитавме се да представим аргументи в защита на хипотезата за сходство между Саган и Дубарова по линия на младия женски персонаж, на тематиката, свързана с него, на приема на двете авторки, на превръщането на личностите им в икона. Тъгата и умората са приети от техните героини първо със страх, после с удоволствие и са изживени напълно. Те проникват леко и обсебват момичетата, за да ги маркират устойчиво. Умората при Дубарова и тъгата при Саган са разгърнати и през темите за морето, любовта и младостта, за да очертаят неочаквания и парадоксален обаз на младостта от двете страни на Желязната завеса. Младежи, които се държат като възрастни, които отказват да се подчинят на обществените норми, които си задават въпроси относно същността и съществуването си; едно ново поколение, което не изпълва с възхита, но е автентично и завладяващо.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Вл. Янев, *Петя Дубарова*, LiterNet, 26.01.2009. http://liternet.bg/publish13/v_ianev/pogledi/p_dubarova.htm
- [2] Е. Дубарова, Петя Дубарова – българският пристан зелен. *Petya Dubadova, Here I Am, In Perfect Leaf Today* – *Петя Дубарова, Ето ме днес свършено разлистена*, Бургас, Либра Скорп, 2011.
- [3] Е. Дубарова, Образът на тайната. *Море*, бр. 3, Бургас, 2009.
- [4] М. Неделчев, интервю с Валерия Йонкова за *Всеки ден*, <http://www.vsekiden.com/170030>, 10.04.2015.
- [5] П. Дубарова, *Най-синьото вълшебство*, София, Български писател, 1988.
- [6] Фр. Саган, *Добър ден тъга*, София, Фама, 1993.
- [7] Фр. Саган, *Шамада*, София, Български писател, 1992.
- [8] Dubarova-Petkova, Elica. "Дубарова–феноменално и феноменологично битие." *Slavia-časopis pro slovanskou filologii* 85.1 (2016): 47-58.
- [9] Fr. Mauriac, *Le dernier prix*, *Figaro*, 1.06.1954.
- [10] Fr. Sagan, *Bonjour tristesse*, Paris, Brodard & Taupin, 2008.
- [11] Fr. Sagan, *Répliques*, Paris, Quai Voltaire, 1992.
- [12] J-J. Pauvert, *Réponses. 1954 -1974*, Paris, Société nouvelle des éditions, 1974.
- [13] R. Canters, *Nouvelles littéraires*, Paris, I. 5, 1954.
- [14] S. Delassein, *Aimez-vous Sagan...*, Paris, Librairie Arthème Fayard, 2002.